

تأثیر بحران مالی بین‌المللی بر پول واحد اروپایی

ارزش یورو به طور مستقیم با بهای نفت و طلا در ارتباط می‌باشد. هرگونه کاهش در شاخص‌های مالی و پولی، اشتغال، اعتماد مصرف‌کننده، نرخ تورم، نرخ بهره، شاخص تولید کارخانه‌ای در کشورهای اروپایی، کاهش قیمت مواد اولیه و کالاهای استراتژیک و تقویت ارزش دلار بر ارزش یورو تأثیر منفی به جای می‌گذارد و می‌تواند موجب افت ارزش گردد. این درحالی است که به‌رغم نرخ بالای بیکاری، کاهش تولیدات صنعتی، افت صنعت توریسم، کاهش قیمت مواد اولیه، افزایش تقریبی ارزش دلار و تغییر شاخص تولیدات کارخانه‌ای در اتحادیه، نرخ پول واحد اروپایی در سطح قابل قبولی در کنترل بوده و کمیسیون اروپا تلاش دارد که با اصلاح سیستم نظارت مالی، در راستای تثبیت اوضاع اقتصادی گام بردارد. یعنی کشورهای اروپایی با اتخاذ سیاست‌های تزریقی، کنترل بازارهای پولی را تا حدودی در دست داشته و بحران مالی هنوز به طور جدی در حوزه پولی نمود نیافته است و در صورت سرایت آن به حوزه‌های پولی، بیم آن می‌رود که تبعات بحران ناپذیری برای کشورهای اروپایی به دنبال داشته باشد. در واقع، در صورتی که بحران حاضر حوزه پولی را نیز تحت شعاع قرار دهد، یورو به عنوان سنبیل اتحاد اقتصادی کشورهای اروپایی در خط مقدم قرار داشته و تبعات تضعیف یورو می‌تواند بر تحولات کلی اتحادیه و روند همبستگی کشورهای عضو تأثیرگذار باشد.

شدن اسکناس‌ها و سکه‌های یورو به استفاده گسترده از آن پرداختند.

بعد از تولد یورو، سایر مناطق و حتی کشورهای اسلامی برای تشکیل پول واحد ابراز تمایل نمودند. ولی تاکنون هیچ یک قادر به رفع موانع تشکیل یک پول واحد نبوده‌اند. این ویژگی از آن رو بیشتر اهمیت می‌یابد که همه دولت‌های اروپایی، به اتفاق به تصمیمات اتخاذ شده توسط نهاد بانک مرکزی اروپا گردن می‌نهند که رسیدن به چنین سطح از تعامل و هماهنگی، نشان از تحکیم پایه‌های تعاملات سیاسی و اجتماعی در بین مردم این قاره دارد.

نزدیک به یک دهه از شکل‌گیری پول واحد اروپایی یورو می‌گذرد. طی این مدت، وضعیت و آینده یورو بارها توسط کارشناسان پولی و بانکی و فعالان بازار ارز مورد ارزیابی قرار گرفته است. در سال ۱۹۹۹، یازده کشور اروپایی بلژیک، آلمان، اسپانیا، فرانسه، ایرلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، اتریش، پرتغال و فنلاند با پیوستن به نظام پولی واحد، گام مهمی در راستای یکپارچه‌سازی سیاست‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نظامی اروپای واحد برداشتند. با تلاش یازده کشور فوق، یورو رسماً از اول ژانویه ۱۹۹۸ در بازرگانی و تجارت اروپاییان بکار گرفته شد. اما مردم اروپا عملاً از اول ژانویه سال ۲۰۰۲ با قانونی

در سال ۲۰۰۱ کشور یونان با وجود نرخ برابری ۳۴۰/۷۵ درخما به ازای هر یورو، استفاده از پول واحد اروپا را در کشور خود تسری داد تا مردم دوازدهمین عضو حوزه یورو تلاش بیشتری را برای کسب استانداردهای اروپایی به کار گیرند. در سال ۲۰۰۷ ۲۰۰۷ دلار پول ملی کشور اسلوونی با نرخ برابری ۲۳۹/۶۴ به ازای هر یورو، جای خود را به یورو داد و به عنوان سیزدهمین کشور حوزه یورو شناخته شد. در سال ۲۰۰۸ دو کشور قبرس و مالتا، پوند و لیره خود را کنار گذاشتند و جایگاه چهاردهم و پانزدهم را از آن خود کردند. نهایتاً در ژانویه ۲۰۰۹ مردم کشور اسلوواکی دست از کرون کشیدند و بدین ترتیب پول واحد اروپایی در ۱۶ کشور اتحادیه تسری یافت.

در حال حاضر پول واحد اروپا در میان مردم ۱۶ کشور این قاره رایج شده است. حتی در طراحی اسکناس‌های آن نیز نمی‌توان تعلق خاطری از یک کشور خاص اروپایی را دریافت. در طراحی تصاویر اسکناس ۵ یورویی دوره کلاسیک، از طرح اسکناس ۱۰ یورویی دوره رمانتیک، ۲۰ یورویی دوره گوتیک، ۵۰ یورویی دوره رنسانس، ۱۰۰ یورویی دوره باروک و روکوکو، ۲۰۰ یورویی قرن هنر نو و ۵۰۰ یورویی هنر دوران مدرن را بدون ارتباط به یک کشور خاص می‌توان مشاهده کرد.

امروز یورو پس از ۱۰ سال رایج شدن در بین حداقل ۳۲۰ میلیون نفر اروپایی روز به روز قدرتمندتر می‌شود. رشد ۶۰ درصدی یورو طی ۵ سال تقابل قدرت یورو و دلار آمریکا که امروزه معروف‌ترین زوج ارزی در بازارهای مالی جهان به حساب می‌آیند، براساس منحنی رشد برابری ارزی قابل بررسی است.

تأثیر بحران مالی بین‌المللی بر یورو

ارزش یورو می‌تواند در ارتباط با بهای نفت و طلا دستخوش دگرگونی گردد. هرگونه کاهش در شاخص‌های

مالی و پولی، اشتغال، اعتماد مصرف‌کننده، نرخ تورم، نرخ بهره، شاخص تولید کارخانه‌ای در کشورهای اروپایی، کاهش قیمت مواد اولیه و کالاهای استراتژیک و تقویت ارزش دلار بر ارزش یورو تأثیر منفی به جای می‌گذارد و می‌تواند موجب افت ارزش یورو گردد.

تا پیش از بروز بحران مالی اخیر (که از زمان جنگ جهانی دوم بی‌سابقه بوده است)، پول واحد اروپا تقریباً به اهداف اولیه خود دست یافته بود که بدین شرح می‌باشد:

۱. تا ژانویه سال ۲۰۰۸ نرخ تورم در حوزه یورو تحت کنترل بود. طی این مدت متوسط نرخ رشد قیمت‌ها از ۲/۱ درصد فراتر نرفته بود. حتی تا آن زمان با وجود افزایش قیمت مواد غذایی و انرژی، این میزان حفظ شده بود. همچنین یکی از شروط اصلی پیوستن به حوزه یورو قدرت کنترل نرخ تورم تا سقف ۳ درصد بوده است.

۲. هیچ یک از سیاستمداران تلاشی برای تضعیف استقلال بانک مرکزی اروپا نکرده است.

۳. هیچ کشوری رفتاری مبنی بر تمایل به خروج از پیمان از خود بروز نداده است. این رویکرد در چارچوب سیاست پولی واحد میان اعضا قابل تفسیر است.

با شروع سال جدید میلادی، بانک مرکزی اروپا در تازه‌ترین اقدام خود نرخ بهره را از ۲/۵ درصد به ۲ درصد کاهش داد. تحلیل‌های موجود از کاهش بیشتر ارزش یورو به ویژه تا پایان سال جاری میلادی حکایت دارد. در این صورت بانک مرکزی اروپا ناچار به کاهش بیشتر نرخ بهره و در نتیجه کاهش بیشتر ارزش یورو است. طی ماه‌های اخیر و به دنبال بحران مالی جهانی از آمریکا و سرایت آن به بازار سایر کشورها، نرخ تورم در اروپا به مرز ۴ درصد رسیده است. این درحالی است که وضعیت در برخی از کشورهای مهم اتحادیه نظیر انگلیس و اسپانیا بسیار وخیم‌تر گزارش می‌شود. از سوی دیگر، اقتصاد ۱۶ کشور

عضو منطقه یورو در سه ماهه اول سال ۲۰۰۹ حدود ۲/۵ درصد افت داشته است و در مدت فوق، منطقه بیش از ۰/۶ درصد تورم را تجربه نموده است.

در همین راستا، رئیس کمیسیون اروپا طرحی را برای اصلاح سیستم نظارت مالی اروپا ارائه نموده است که به موجب آن، برای بانک مرکزی اروپا و رؤسای بانک‌های مرکزی ۲۷ کشور عضو اتحادیه یک نقش نظارتی جدیدی ایجاد خواهد شد تا به عنوان تضمینی برای سیستم مالی اروپا عمل نماید. این اقدام می‌تواند موجب متمرکز شدن قدرت نظارت مالی اتحادیه اروپا در بانک مرکزی اروپا گردیده و کنترل ارزی پول واحد را امکان‌پذیرتر نماید.^۱

بدین ترتیب مشاهده می‌گردد که به‌رغم نرخ بالای بیکاری، کاهش تولیدات صنعتی، افت صنعت توریسم، کاهش قیمت مواد اولیه، افزایش تقریبی ارزش دلار و تغییر شاخص تولیدات کارخانه‌ای در اتحادیه، نرخ پول واحد اروپایی در سطح قابل قبولی حفظ گردیده و

کمیسیون اروپا تلاش دارد که با اصلاح سیستم نظارت مالی، در راستای تثبیت اوضاع اقتصادی گام بردارد. این امر نشان دهنده آن است که کشورهای اروپایی با اتخاذ سیاست‌های تزریقی، کنترل بازارهای پولی را تا حدودی در دست داشته و بحران مالی هنوز به طور جدی در حوزه پولی نمود نیافته است. به عبارت دیگر، بحران مالی بین‌المللی هنوز از کنترل دولت‌های ملی خارج نشده است و به نظر می‌رسد در صورت سرایت آن به حوزه‌های پولی، بیم آن می‌رود که تبعات جبران ناپذیری برای کشورهای اروپایی به دنبال داشته باشد.

درواقع، در صورتی که بحران حاضر حوزه پولی را نیز تحت شعاع قرار دهد، یورو به عنوان سنبل اتحاد اقتصادی کشورهای اروپایی در خط مقدم قرار داشته و تبعات تضعیف یورو می‌تواند بر تحولات کلی اتحادیه تأثیرگذار باشد.

شهرام قاضی‌زاده

اداره دوم غرب اروپا - وزارت امور خارجه

۱. این طرح قرار است در اجلاس ماه جاری شورای اروپا به رأی گذاشته شود و در صورت تصویب کمیسیون اروپا، لایحه قانونی آن تا ماه اکتبر ارائه خواهد شد.